

Remissvar från Svenskt Trä på kommissionens förslag till ny byggproduktförordning, Dnr Fi2022/01190

Svenskt Trä tackar för möjligheten att lämna synpunkter på kommissionens förslag till en ny byggproduktförordning.

Svenskt Trä är en medlemsorganisation med huvuduppgiften att bredda marknaden för, och öka värdet på, svenskt trä och träprodukter inom byggande, inredning och emballage. Genom att inspirera, informera och sprida kunskap lyfts trä fram som ett konkurrenskraftigt, förnybart, mångsidigt och naturligt material. En lista över våra medlemmar finns i slutet av detta remissvar.

Generellt är det mycket positivt att kommissionen uppdaterar byggproduktförordningen och därmed kan reda ut oklarheter som lamslagit arbete med harmoniserade standarder under de senaste åren. Det är även bra med förslaget att stimulera och premiera användning av material med låg klimatpåverkan eller som möjliggör kollagring. Dock är det oklart hur material som har bevisligen lägre klimatavtryck till exempel på grund av biogen kol, eller kollagring i byggnaden kommer att främjas. Att det ställs krav på cirkularitet och återbruk för byggprojektet kommer också att bidra till mer klimatsmarta lösningar, men även här behövs tydligare regler och riktlinjer. Positivt är även lättnader för småföretag vid framtagning av DoP (Declaration of Performance) och DoC (Declaration of Conformity), även om dessa lättnader behövs vid fler sammanhang är dem som tas upp i förslaget.

Gränsdragningar gällande ansvaret för produktsäkerhet hos materialleverantörer respektive aktörer som sätter ihop byggprodukter till ett färdigt byggnadsverk, är också otydliga.

Slutligen gäller några viktiga anmärkningar alla skrivningar där kommissionen förbehåller sig rätten att bestämma över, eller ogiltigförklara standarder och andra tekniska dokument som industrin och övriga aktörer lagt mycket resurser på att ta fram. Det behöver förtydligas under vilka omständigheter dessa beslut uppifrån kommer att fattas.

Övriga synpunkter tas upp i det följande, under respektive artikel.

Artikel 1

Det är positivt att byggproduktförordningen ställer miljö- och klimatkrav, men hänvisningen till ett annat dokument, nämligen "Ecodesign for Sustainable Products Regulation" (om ekodesignkrav för byggprodukter) krånglar till det. Förenkla för alla aktörer, inklusive småföretag som inte har resurser att sätta sig in i olika dokument som hänvisar till varandra, och sammanfatta miljö- och klimatkraven koncist och tydligt i byggproduktförordningen.

Artikel 2

1 c) Det är bra att både prefabricerade byggprodukter och dem som färdigställs vid bygget, omfattas av samma produktkrav. Däremot kommer det att bli omständligt och onödigt kostsamt om byggnadsdelar som byggs eller sätts ihop på plats också måste leverera DoP och DoC, eller registreras i den kommande EU-databasen (artikel 21.7). Ett undantag för dessa fall vore lämpligt.

1 g) Prefabricerade småhus och mindre byggobjekt (t.ex. Attefallshus, altan, garage, bod, m.fl.) borde undantas från byggproduktförordningens krav. Tillräckliga krav finns redan för dessa produkter genom den svenska bygglagstiftningen, vilket räcker väl för att undvika nya ytterligare kostnader och administrativa svårigheter.

2. Det är positivt att återbruk inkluderas i förordningen. Standarder och etablerade regler för användning av återbrukade produkter bör dock finnas innan kraven ska börja gälla, för att inte försvåra och fördyra tillämpningen av cirkularitet. Kommissionen bör därför introducera tydligare regler och underlätta framtagning av standarder om hur cirkularitet och återbruk kan genomföras på ett ekonomiskt och miljömässigt försvarbart sätt.

Artikel 3

(1) Definitionen för ”byggprodukt” har ändrats och utvidgats till flera nya produkter som idag inte berörs vid bestämningen av en byggnads prestanda. Det kommer att innebära utökade administration och kostnader för flera aktörer inte minst småföretag, utan att det hela leder till ett mervärde eller en ökad kvalitet hos byggnadsverket. De nytillkomna produkter bör därför inte definieras som byggprodukter.

(28) Det är otydligt vad som menas med återtillverkning (remanufacturing), för att kunna skilja det från återbruk eller återvinning. Förtydligande behövs eftersom olika krav gäller för dessa olika processer.

(46) Även definitionen för ”harmoniserade tekniska specifikationer” har ändrats, och europeiska bedömningsdokument (EAD:s) ingår inte längre. EAD har oftast uppstått på grund av tydliga behov av vägledningar eller praxis, och utan dem kommer en del processer att försvåras och fördyras. Definitionen för ”harmoniserade tekniska specifikationer” bör därför även fortsättningsvis inkludera europeiska bedömningsdokument, om det inte motiveras tydligare varför dessa har tagits bort.

Artikel 7

Här anges att medlemsstater får göra undantag från CPR, vilket känns rimligt eftersom vissa lokala förhållanden kan kräva det. Det är dock otydligt när dessa möjlighet medges, och det behöver förtydligas.

Artikel 12

Det krävs en ”modifierad deklARATION” (DoP) för så kallade överblivna produkter (surplus products) som punkt 5 avser innan produkten kan användas eller erbjudas till marknaden. Det är viktigt att beakta de ekonomiska konsekvenserna för den aktör (inte minst små företag). Utökade administrativa krav kommer annars att missgynna återbruk och motverka nya klimatsmarta och ekonomiskt bra lösningar.

Artikel 13

Många byggprodukter utvecklas och tas fram för enskilda projekt, utan att erbjudas till hela marknaden och bör därför undantas från kravet på att ta fram en DoC.

Artikel 21

Artikel 21.7 anger att informationen från DoP och DoC ska laddas upp i EU:s produktdatabas, när denna har upprättats i enlighet med artikel 78. För att minimera onödig och fördyrande administration bör flera undantag göras till att ladda information i databasen, t.ex. för små aktörer eller byggobjekt som inte erbjuds till marknaden. I synnerhet bör de ekonomiska konsekvenserna för små aktörer beaktas. Det hänvisas även till ett annat dokument från kommissionen, kallat "Digital Product Passport". Överlag är det bättre att sammanfatta de krav som gäller för DoP och DoC i ett enda dokument, nämligen denna byggvaruförordning och minimera hänvisningar till en rad andra dokument.

Artikel 22

Här ställs krav på att byggprodukters miljö- och klimatprestanda ska utgöra en del av DoP och DoC enligt harmoniserade tekniska specifikationer, eller tas fram enligt delegerade akter. Det är mycket positivt och främjar klimatsmarta lösningar inom byggindustrin.

Det framgår dock inte om en etablerad standard som EN 15804, som innehåller produktspecifika regler för miljövarudeklarationer (EPD, Environmental Product Declarations) kan användas. Miljöpåverkanskategorier som ska tas upp enligt Annex I, del A, inkluderar bland annat joniserande strålning, som inte berörs i EPD:er men som finns med i kommissionens Product Environmental Footprints (PEF). PEF är varken etablerad eller prövad inom byggindustrin. Eftersom EPD:er är väletablerade inom den europeiska byggmaterialindustrin och har utvecklats under lång tid, bör de kunna gälla även fortsättningsvis. Att introducera en ny och för byggindustrin helt oprövad metod som PEF kommer att försvåra redovisningen av miljö- och klimatprestanda och leda till ytterligare omotiverade kostnader.

Kommissionen förbehåller sig rätten att definiera hållbarhetsmärkningskrav, via delegerade akter och begära exempelvis en så kallad "trafikljusmärkning". En sådan märkning lämpar sig bäst för konsumentprodukter (B2C, Business-to-Consumer). Vid processer med byggprodukter och byggnadsverk, som oftast sker huvudsakligen mellan yrkesaktörer (B2B, Business-to-Business) är den information som tillhandahålls genom en EPD mer relevant och lämpad för bedömning och beräkning av miljö- och klimatprestanda. Detta talar för att EPD:er ska tillåtas att finnas kvar.

Krav ställs för återbruk, vilket är positivt för klimatet. Det anges dock inga regler som beskriver under vilka omständigheter det är rimligt både ekonomiskt och för klimatet att återbruka produkter. Tydligare riktlinjer behövs.

Artikel 22 lyfter även upp kraven gällande produktsäkerheten eller säkerheten hos det färdiga byggnadsverket. Det tas upp kriterier och funktionskrav som gör det svårt att avgöra hur produktsäkerheten eller säkerheten för byggnadsverket påverkas negativt. En tydligare gränsdragning mellan materialleverantör och den aktör som sätter samma byggnadsverket är också nödvändig.

Artikel 64

I nuvarande byggproduktförordning går det enligt artikel 36.1b, för en tillverkare att använda en annan tillverkares provningsresultat när likvärdiga produktionsförhållanden gäller. Det är beklagligt att den möjligheten har försvunnit i det nya förslaget. Det bör återinföras för att undvika onödiga kostnader som inte leder till något mervärde.

Artikel 65

Det är bra att en lättnad införs för småföretag som kan nu använda system 4 för bedömning av produkter som omfattas av system 3.

Artikel 87

Enligt förslaget förbehåller sig kommissionens rätten att ta beslut genom delegerade akter vid flera ställen i förslaget. Det är otydligt i vilken mån och under vilka omständigheter medlemsstater eller andra experter kan rådfrågas eller bidra med underlag till sådana beslut. Delegerade akter så som de är definierade nu skapar en osäkerhet och verkar vara godtyckliga. En sådan osäkerhet främjar inte sunda aktiviteter i en fri marknad och ytterligare förtydliganden är därför nödvändiga.

Bland annat bör standardiseringsarbetet fortsatt ges ett stort utrymme för att ta fram metoder och regler för bedömning av byggprodukters prestanda och lämplighet.

Bilaga I

I del C ställs krav för att deklarerera inneboende produktsäkerhetskrav. En tillverkare ska naturligtvis ansvara för säkerhetsaspekter ända tills produkten levereras till exempelvis ett bygge eller en byggvaruhandel. Det är dock orimligt att en tillverkare ska ta ansvar för produktsäkerheten genom hela produktens livscykel, eftersom egenskaperna kan påverkas negativt av hanteringen och vid användningen av det färdiga byggnadsverket. Tydligare gränsdragningar behövs därför för olika aktörers ansvar för byggproduktsäkerhetskrav.

Bilaga V

Vid bedömningen av miljö- och klimatprestanda ska system 3+ gälla för alla produkter som omfattas av kravet. I övrigt gäller olika system för olika produkt typer, vilket skulle innebära att tillverkaren måste använda ett flertal olika system i bilaga V. Det är oklart vad som gäller, och förtydliganden behövs.

Det krävs även att bara anmälda organ (NB, Notified Body) får göra bedömningar och beräkningar av miljö- och klimatprestanda. För nuvarande tillfaller den rollen LCA-företag och/eller EPD-operatörer som inte är NB. Kravet att vara NB kommer att medföra onödiga och omotiverade kostnader för mindre men kompetenta aktörer, som i värsta fall måste lägga ner sin verksamhet. Samtidigt som aktörer som sedan tidigare är NB för att göra andra bedömningar som till exempel CE-märkning, men kanske inte har rätt kompetens tillåts göra bedömning av miljö- och klimatprestanda. Konsekvenserna av ett sådant krav behöver utredas noggrannare.

Patrice Godonou
Senior konstruktör, standardiseringsansvarig

Svenskt Träs medlemmar

AB Bruksbalken
AB Ewald Larsson Efr.
AB Hilmer Andersson
AB Karl Hedin
AB Karlträ
AB Krekula & Lauris Såg
AB Rundvirke
AB Tenhults Impregneringsverk
Ata Timber AB
Aven Holding AB
Ballingslövs Sågverk AB
Balungstrands Sågverk AB
Bergkvist-Insjön AB
Bergs Timber AB
Bitterna Såg och Trävaru AB
Bloms Trä Försäljnings AB
Blyberg Timber AB
Boden Sågen AB
Brattby Sågverks AB
Bäckebo Sågverk Jarl Franzén AB
Callans Trä AB
Cargotec Sweden AB
Christer Lövgren Entreprenad AB
Derome AB
Ekenäs Timber AB
Eksjö Industri AB
ELE AB
Fegens Sågverk AB
Fjällbonäs Trävaru AB
Forsa Wood AB
Fransson & Neij AB
Frödinge AB
Gällö Timber AB
Hanåsa Sågverk AB
Hedlunds AB
Hjortkvarn Timber AB
Holmen AB
Hållanders Sågverk AB
Ingarps Trävaror AB
J. G. Anderssons Söner AB
JGA Skog AB
Jutos Timber AB
Karl Segerström AB
Knäredssågen AB
Kurt Lagergrens Trävaru AB
Kvarnarps Listhyvleri AB
Lamiflex AB
Levene Såg AB
Ljungträ AB
Lundquists Såg & Hyvleri AB
Martinsons AB

Moelven AB
Munktorps Träförädling AB
Mårdträ AB
Möckeln Wood AB
N K Lundströms Trävaror AB
Nord Trä i Skellefteå AB
Norrlands Trä AB
NSM Trading HB
Nydala Trävaru AB
O M Andersson AB
Octowood AB
Pålgård & Söner Kran AB
Quant Service Sweden AB
Rundviks Entreprenad AB
Rågsveden-Sveden Trä Aktiebolag
Rödins Trä AB
Sahlströms Maskin AB
Sandåsa Timber AB
SCA AB
Setra AB
Siljan Timber AB
Skogsägarna Norra Skog ek för
Skättilljunga Sågverk AB
Småland Timber AB
Stora Enso Timber AB
Södra Skogsägarna ek för
Trä-Team Br. Nyberg AB
Ture Johanssons Trävaru AB
Wallnäs Timber AB
Vida AB
Wood Support Westermarck & Säily AB
Wood Technology Rönnqvist AB
Vänerbränsle AB
Älgsjö Såg AB